

12. Środowisko naturalne

- klimat, pory roku, pogoda
- krajobrazy
- świat roślin i zwierząt
- ochrona przyrody
- problemy ekologiczne

Rozumienie ze słuchu

1. Proszę uważnie słuchać tego nagrania i następnie zaznaczyć, czy podane zdania są prawdziwe – P, czy fałszywe - F. Nagranie zostanie odtworzone dwa razy.

Dzięcioł puścił w ruch swój niezłomny dziób, osadzony w jakże niezłomnej czaszce. Spośród buków odezwała się na to wilga, a słońce dodało nieco efektów, rzucając płachty złota na kałuże – wszystkie naraz zalśniły i zamigotały. Zapachniało mokrym zielskiem, ciepłą ziemią, a także grzybami.

Ale Dorota człowiek lasu wiedziała swoje. Żadnych grzybków, choćby to nawet miały być pierwsze borowiki. Trzeba śpiesznie wracać, zaraz znów będzie lalo. Wilga dzisiaj nie śpiewa lecz skrzeczy. Idzie burza.

Znajdowała się w cudownym miejscu. Specjalnie wybrała tę okrężną drogę powrotną. Buk! Najpiękniejsze z drzew, nawet w pojedynkę. A cóż dopiero taki zabytek przyrody, jak cały ich ocean na wzgórzach i w głębokich dolinkach. O, to było coś, co mogłaby oglądać codziennie! Tylko że zwykle nie miała czasu na wędrówki w tych stronach. Szkoła była daleko i w przeciwnym kierunku.

Tutaj, w samym sercu rezerwatu, tysiące gładkich szarych pni podobnych do nóg słoniowych, dźwigały swe olbrzymie korony.

W końcu października, kiedy buki się przebarwiają, jakież one są złote! W dzień słoneczny aż powietrze się zmienia, jakby ktoś w nim rozpylił złocisty aerosol.

Ta bukowa cisza! Nawet ktoś urodzony i wychowany na wsi, obyty z lasami od dziecka, popaść tu musi w zachwyty i dziwne onieśmienie. Nic dziwnego, że dawne ludy czciły drzewa i buki zaliczano do drzew świętych. Ilekroć Dorota przywoziła do rezerwatu kogoś z letników, zawsze słyszała to samo westchnienie zachwyty i takie same słowa: Jak w świątyni!

Dzięcioł zrobił przerwę, wilga umilkła jak zakorkowana.

Teraz dało się słyszeć, jak deszcz zaczyna leciutko pukać w tysiące liści, wypełniając całą przestrzeń czasu swoim tajemniczym szmerem.

		P	F
1.	Dzięcioł i wilga to leśne ptaki.		
2.	W lesie pachniało grzybami.		
3.	Dorota przyjechała do lasu na wakacje.		
4.	Opisany las to rezerwat buka.		
5.	Po drodze do szkoły przechodzi się przez teren rezerwatu.		
6.	Rezerwat to pomnik przyrody.		

7.	Korony buków kojarzą się z potężnymi słońcami.		
8.	Jesienią buki czerwienieją.		
9.	Letnicy nie czuli atmosfery świątyni w lesie.		
10.	Chwilę przed deszczem w lesie zapada cisza.		

2. Proszę przeczytać podany niżej tekst i dopasować usunięte z niego fragmenty.

Uwaga! Jeden fragment jest zbędny.

Kormoran to największy szkodnik (.....)¹. W Polsce (.....)² nie niszczy swojego otoczenia tak bezwzględnie i nieuchronnie. Drzewa, na których (.....)³, zmieniają się w martwe słupy. Przykładem niech będzie wysepka Gardzka Kępa na Zalewie Kamieńskim, niegdyś zalesiona, dziś (.....)⁴ jakiegokolwiek żywego drzewa.

Kormorany odżywiają się rybami. W polskich wodach śródlądowych zjadają tyle ryb, ile (.....)⁵ śródlądowi i wędkarze. Spustoszenie sięją zwłaszcza (.....)⁶, które traktują jak spiżarnie, narażając hodowców na znaczne straty.

Ptasie kolonie odstraszaają turystów. Powoduje to straty finansowe miejscowości nadmorskich (.....)⁷, których budżet finansują urlopowicze.

Z tych względów co jakiś czas (.....)⁸ domagają się zmniejszenia populacji kormoranów w naszym kraju.

Najstarszy sposób regulowania populacji to (.....)⁹. Gniazda powinno się strącać strumieniem wody pod ciśnieniem. Zabieg ten przeprowadza się po złożeniu jaj, a (.....)¹⁰.

- A. pozbawiona przez kormorany
- B. łącznie łowią tu rybacy
- C. oraz położonych w pobliżu rzek i jezior
- D. naszego środowiska
- E. gniazdują te ptaki

- F. żadne inne stworzenie
- G. w stawach hodowlanych
- H. różne środowiska
- I. przed pojawieniem się piskląt
- J. ograniczenie liczby gniazd
- K. może lokalnie płoszyć

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

Rozumienie tekstów pisanych

1. Proszę – zgodnie z podanym przykładem – połączyć wypowiedzi z kolumny I z pytaniami z kolumny II. Odpowiedzi proszę wpisać do tabelki.

Doktor Ryszard „Ryś” Kulik: Ucieczka z kapsuły. Co nam może dać kontakt z przyrodą (Poradnik Psychologiczny tom 33)

	I		II
0.	<i>Ryszard « Ryś » Kulik: - Kontakt z przyrodą ma charakter codziennej higieny psychicznej. Można w niej odpocząć, odetchnąć, uspokoić się, zredukować stres.</i>	A.	<i>W swojej książce „Odkrywanie natury” pisał pan, że pojscie do lasu może być bardziej pomocne niż pojscie do psychoterapeuty. Co pan przez to rozumie?</i>
1.	Żeby w lesie przetrwać niewiele potrzeba. To niesamowita lekcja pokory i skromności, pozwalająca inaczej funkcjonować, z większą rezerwą wobec konsumpcyjnego szaleństwa.	B.	Obcowanie z przyrodą jako odtrutka na problemy tego świata?
2.	Ja na początku bardzo bałem się ciemności i dzikich zwierząt. Zaczynałem od chodzenia po lesie i po górach bez zapuszczania się w dzikie odstępny. Zanim spędziłem samotną noc w lesie, stopniowo oswajałem swoje lęki.	C.	Co z osobami, które boją się lasu, ciemności, a w dzikiej przyrodzie, zamiast odprężenia, czują lęk?
3.	Człowiek jest taki, jakie jest jego doświadczenie. A my 90 procent naszego czasu przebywamy w czterech ścianach. Wszystko buduje nasze oddzielenie od natury. A lęk jest pochodną oddzielenia.	D.	Jak to się dzieje, że kontakt z dziką przyrodą tyle nam daje?
4.	Daje najważniejsze. W przyrodzie życie przeplata się ze śmiercią, dlatego nasze podziały na śmierć i życie są arbitralne. To radykalnie redukuje lęk przed tym, że mogą coś stracić. Taki rodzaj wglądu jest bardzo uwalniający.	E.	Pan jest zdania, że mniej znaczy więcej?
5.	Tak, w przestrzeni naturalnego porządku nasze myśli, uczucia, problemy i pytania również dostrajają się do większej harmonii, równowagi i pewnego rodzaju ładu. To pomaga w uporządkowaniu spraw, pozwala nabrać odpowiedniego dystansu.	F.	Co robić, żeby być szczęśliwszym i mniej szkodzić przyrodzie?

6.	No tak, weźmy choćby zamianę samochodu na rower. Mogę dotrzeć gdzieś często szybciej niż samochodem i po dojechaniu czuć że żyję, że jestem szczęśliwy. Aktywność fizyczna generuje w nas poczucie euforii. Niestety, cała cywilizacja usilnie pracuje na to, żebyśmy nie musieli się wysilać. Tylko że to się obraca przeciwko nam.	G.	Skoro powrót do natury jest tak prosty, to czemu w praktyce tak trudny?
7.	Sprawdźmy to co mamy na talerzu. Niech nasza dieta idzie w stronę roślinnej, lokalnej, sezonowej. Kupujmy mniej i tylko to, co nam rzeczywiście potrzebne, ograniczmy latanie ...	H.	Czy pójdziecie do lasu lub nad rzekę może nam pomóc w podejmowaniu decyzji?

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
A							

2. Po przeczytaniu fragmentów tekstów proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.

Puszcza Białowieska to jedyny w Polsce obiekt przyrodniczy wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Występuje tu najliczniejsza wolna populacja żubra europejskiego, gatunku, który symbolizuje Puszcę Białowieską.

1.	Podczas szczytu Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO w Baku w 2019 pochyłono się nad kwestią ochrony Puszczy Białowieskiej. Podjęto decyzję, że wszelkie działania na terenie puszczy muszą być podporządkowane zachowaniu jej unikalnej wartości. Muszą dążyć do jak najmniejszej ingerencji w środowisko naturalne.
----	---

Z tego tekstu wynika, że Komitet:

- zakazał jakichkolwiek działań na terenie puszczy
- dopuszczył niezbędne zachowujące unikalną wartość puszczy
- nie zezwolił na ingerencję w środowisko naturalne

2.	W przeciwnym razie UNESCO podejmie decyzję o wpisaniu jej na Listę Światowego Dziedzictwa Zagrożonego, która obecnie liczy 54 obiekty znajdujące się „w poważnym niebezpieczeństwie”. Tym samym UNESCO będzie miało narzędzie do nacisku na polskie władze, by podjęły działania na rzecz ochrony tych terenów.
----	---

Z tego tekstu wynika, że Lista Światowego Dziedzictwa Zagrożonego:

- pozwala wywierać wpływ na rząd kraju
- gwarantuje niezniszczalność chronionych obiektów
- ma znaczenie tylko informujące o niebezpieczeństwie

3.	W raporcie przygotowanym dla potrzeb szczytu podkreślono, że <u>masowa wycinka drzew zachwiała naturalne procesy ekologiczne</u> , a winę za ten stan ponosi polski rząd, który od 2016 roku nie przestrzegał zobowiązań dotyczących działań prowadzonych na terenie puszczy.
	To, co stanowi największą wartość Puszczy, było niszczone przez wycinki, o których zdecydował były minister Jan Szyszko. Teraz nadleśnictwa przygotowywały się do wznowienia wycinek, choć koalicja Kocham Puszcze, której częścią jest Greenpeace, wskazywała, że te plany są niezgodne z zasadami UNESCO.

Z tego tekstu wynika, że:

- a. polski rząd od dziesięciu lat nie respektował puszczy
- b. masowa wycinka drzew była potrzebna
- c. były minister podjął błędne decyzje

4.	Z raportu o Puszczy Białowieskiej wynika także, że problem dotyczy jedynie strony polskiej – eksperci pochwalili Białorusinów i wskazali, że po ich stronie puszcza jest „należyście chroniona”.
----	--

Z tego tekstu wynika, że:

- a. strona polska i białoruska mają podobne problemy
- b. eksperci nie są zadowoleni z pracy Białorusinów
- c. puszcza jest dobrze chroniona na Białorusi

5.	To nie pierwszy raz, gdy świat dostrzega problemy w polskiej części Puszczy Białowieskiej. W 2017 roku Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że Polska musi natychmiast zaprzestać wycinki drzew w puszczy, a za złamanie tego zakazu groziło 100 tys. euro kary dziennie.
----	---

Z tego tekstu wynika, że:

- a. problem puszczy Unia Europejska już zna
- b. wiele razy temat puszczy był poruszany na obradach unii
- c. Trybunał Sprawiedliwości Unii zgadza się na wycinkę ale za 100 tys. euro kary dziennie

6.	Komisja Europejska stwierdziła jednak, że pomimo zakazu polskie władze kontynuowały wycinkę. Wysłuchała jednak wyjaśnienia strony polskiej i zdecydowała, że <u>jak na razie nie będzie występować do o nałożenie kar</u> .
----	---

Z tego tekstu wynika, że:

- a. rząd polski dostosował się do decyzji trybunału
- b. rząd polski częściowo dostosował się do decyzji trybunału
- c. rząd polski złamał prawo

Poprawność gramatyczna

1. Zamień podkreślone wyrazy. Użyj form zdrobniałych (deminutywnych):

Jan¹ chciałby mieć zwierzę.....² . Od lat prosi rodziców o psa³ albo kota⁴ albo chociaż ptaka.....⁵ .
 Chciałby aby mały pies nazywał się Piotr⁶ a kot Tomasz.....⁷ .
Mama⁸ trochę to rozumie. Uczy Jana, że kot musi mieć zawsze talerz⁹ z karmą i miskę¹⁰ z woda. Pies potrzebuje też codziennych spacerów w lesie.....¹¹ .

2. Proszę uzupełnić zdania odpowiednim przedrostkiem. Każdy może być użyty tylko raz.

po/roz/prze/do/w/s/o/od/przy/wy

Przykład: Czy możesz dzisiaj zaprowadzić dziecko do przedszkola?

1. I kto dzisiajprowadzi poloneza?
2. Psa trzebaprowadzać na spacer trzy razy dziennie.
3. W czasie wojny mój dziadekprowadzał ulotki i pocztę.
4. Babciaprowadzi dzisiaj dzieci ze szkoły do domu.
5. Harcerzprowadził starszą panią przez ruchliwą jezdnię.
6. Udało się,prowadziłem ten projekt do końca.
7. Nie puszczać cię samej, oczywiście, żeprowadzę cię do domu.
8. Wyjątkowo, w zastępstwie kolegi japrowadzę państwa po muzeum.
9. Nie mamy tych produktów w krajuprowadzamy je z zagranicy.
10. Jestem spóźniony, proszęprowadź już dzieci do klasy na lekcje.

3. Proszę uzupełnić zdania odpowiednim przedrostkiem. Każdy może być użyty tylko raz.

o/na/prze/za/pod/do/wy/od/w/s/

Przykład: Czy rozpisala już pani dyżury dla nauczycieli na cały miesiąc?

1. Podczas przerwy chcępisać oceny uczniów do zeszytów.
2. Proszę wreszciepisać to podanie.
3. Nikt tak niepisze tej uroczystości jak pani!
4. Dzieci, proszępisać z tablicy zadanie domowe.
5. Proszę powtórzyć, nie zdażyłempisać.
6. Tej uwagi niepiszę! Jutro zadzwonię do szkoły!
7. Czypisałeś już na list od babci?
8. Poczekaj chciałabympisać słówko na koniec listu.
9. On zawsze pisze takie długie maile alepisuje w nich same bzdury.
10. Proszępisz wszystkie leki, dokładnie jak na recepcie.

Pisanie

1. Czy natura może uzdrowić współczesnego człowieka? Wyraż swoją opinię. (200 słów)

2. W mailu do znajomych opisz piękne miejsce z ostatniej podróży. (100 słów)

Rozwiązania

Rozumienie ze słuchu

1

1.P, 2.P, 3.F, 4.P, 5.F, 6.P, 7.F, 8.F, 9.F, 10.P

2

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
D	F	E	A	B	G	C	H	J	I

Rozumienie tekstów pisanych

1

1.B, 2.C, 3.G, 4.D ; 5.H, 6.E, 7.F

2

1.B, 2.A, 3.C, 4.C, 5.A, 6.C

Poprawność gramatyczna

1

1.Jaś, 2.zwierzątko, 3.pieska, 4.kotka, 5.ptaszka, 6.Piotruś, 7.Tomek, 8.mamusia, 9.talerzyk, 10.miseczkę, 11.lasku

2

1.poprowadzi, 2.wyprowadzać, 3.rozprowadzał, 4.przyprowadzi, 5.przeprowadził, 6.doprowadziłem, 7.zaprowadzę, 8.oprowadzę, 9.sprowadzamy, 10.wprowadź

3

1.wpisać, 2.napisać, 3.opisze, 4.przepisać, 5.zapisać, 6.podpiszę, 7.odpisałeś, 8.dopisać, 9.wypisuje, 10.spisz